

Wymóg podpisu Premiera dla skuteczności wyznaczenia przez Prezydenta: przewodniczącego ZO SN lub zgromadzenia sędziów w Izbie SN, sędziego kierującego pracami SN lub Izby SN, sędziów do Izby OZ SN i mianowania asesorów K 2/26

25.6.2026 - Anna Wołoszczak | Trybunał Konstytucyjny

25 czerwca 2026 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczący wymogu podpisu Prezesa Rady Ministrów dla skuteczności wyznaczenia przez Prezydenta: przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego lub zgromadzenia sędziów w Izbie Sądu Najwyższego, sędziego kierującego pracami Sądu Najwyższego lub Izby Sądu Najwyższego, sędziów do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego i mianowania asesorów.

25 czerwca 2026 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczący wymogu podpisu Prezesa Rady Ministrów dla skuteczności wyznaczenia przez Prezydenta: przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego lub zgromadzenia sędziów w Izbie Sądu Najwyższego, sędziego kierującego pracami Sądu Najwyższego lub Izby Sądu Najwyższego, sędziów do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego i mianowania asesorów.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

1. Art. 13 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622) w zakresie, w jakim wyznaczenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej sędziego Sądu Najwyższego na przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, dokonującego wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 20 w związku z art. 183 ust. 3, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Art. 111 § 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim powierzenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej kierowania Sądem Najwyższym wskazanemu sędziemu Sądu Najwyższego, w razie zwolnienia stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 20, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

3. Art. 15 § 3 zdanie pierwsze w związku z art. 13 § 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim wyznaczenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej sędziego Sądu Najwyższego na przewodniczącego zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego, dokonującego wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą danej izby, wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 23, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

4. Art. 15a § 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim wyznaczenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej sędziego Sądu Najwyższego na przewodniczącego zgromadzenia sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, dokonującego wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą tej Izby, wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 23, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

5. Art. 111 § 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim powierzenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej kierowania izbą Sądu Najwyższego wskazanemu sędziemu Sądu Najwyższego, w razie zwolnienia stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego, wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 23, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

6. Art. 22a § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim wyznaczenie sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

7. Art. 106i § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, ze zm.) w zakresie w jakim mianowanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej asesorów sądowych wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

8. Art. 5 § 3 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1267) w zakresie, w jakim powoływanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych wymaga dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, jest niezgodny z art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z zasadą ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych wynikającą z preambuły w związku z art. 2 Konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

Zdanie odrębne do wyroku złożył sędzia TK Andrzej Zielonacki.

Kontroli Trybunału nie podlegały zaskarżone przepisy odczytywane literalnie, gdyż żaden z nich nie zawiera wprost wymogu kontrasygnaty. Przedmiotem kontroli były normy wyinterpretowane z tych przepisów w drodze utrwalonej, powszechnej i stałej praktyki organów władzy publicznej. Zgodnie z tą praktyką akty urzędowe Prezydenta RP obejmujące wyznaczenie przewodniczącego zgromadzenia wyborczego dokonującego wyboru kandydatów na Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub na Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą danej izby (w tym Izby Odpowiedzialności Zawodowej), powierzenie tymczasowego kierowania Sądem Najwyższym lub jego izbą, wyznaczenie sędziów do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej oraz mianowanie asesorów sądowych w sądach powszechnych i administracyjnych – traktowane były jako wymagające dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów.

Trybunał Konstytucyjny uznał kontrolę takich norm za dopuszczalną, ponieważ łącznie spełnione zostały kryteria stałości, powszechności i powtarzalności wykładni. Wskazał na wieloletnią, konsekwentną praktykę kontrasygnowania odpowiednich postanowień Prezydenta RP przez kolejnych Prezesów Rady Ministrów.

Centralnym zagadnieniem konstytucyjnym rozstrzygniętym przez Trybunał była koncepcja tzw. prerogatyw pochodnych. Katalog prerogatyw Prezydenta RP z art. 144 ust. 3 Konstytucji – aktów urzędowych niewymagających kontrasygnaty – nie może być, zdaniem Trybunału, odczytywany

wyłącznie literalnie. Obok prerogatyw wprost wymienionych w tym przepisie istnieje kategoria czynności pochodnych, funkcjonalnie niezbędnych do wykonania prerogatywy zasadniczej albo wykazujących tożsamą ratio legis wyłączenia kontrasygnaty. Czynności takie jak wyznaczenie przewodniczącego zgromadzenia wyborczego, powierzenie tymczasowego kierownictwa Sądu Najwyższego lub jego izby, wyznaczenie sędziów do Izby Odpowiedzialności Zawodowej oraz mianowanie asesorów sądowych dzielą konstytucyjny status prerogatyw zasadniczych, z którymi są nierozzerwalnie związane: odpowiednio z prerogatywami powoływania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (art. 144 ust. 3 pkt 20 w związku z art. 183 ust. 3 Konstytucji), Prezesów Sądu Najwyższego (art. 144 ust. 3 pkt 23 Konstytucji) oraz sędziów (art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji). Uznanie tych czynności za prerogatywy pochodne nie kreuje przy tym nowych, nieprzewidzianych w Konstytucji uprawnień Prezydenta RP, lecz jest wynikiem wykładni funkcjonalnej i systemowej zakresu prerogatyw już istniejących – wspartej argumentem a maiori ad minus. Skoro Konstytucja zwalnia z kontrasygnaty samo powołanie na stanowisko kierownicze w Sądzie Najwyższym albo powołanie sędziego, to tym bardziej wolne od kontrasygnaty muszą być czynności pomocnicze i przygotowawcze wobec tych prerogatyw.

Z wyroku wynika ogólniejsza konstatacja ustrojowa, dotycząca relacji między władzą wykonawczą a władzą sądowniczą na tle czynności Prezydenta RP odnoszących się do sądownictwa. Trybunał przypomniał, że Prezydent – jako organ wybierany w wyborach powszechnych, lecz funkcjonalnie niezwiązany z żadną z władz – pełni wobec sądownictwa rolę gwaranta jego niezależności, a nie podmiotu reprezentującego władzę wykonawczą sensu stricto. Z tej perspektywy przyznanie Prezesowi Rady Ministrów, jako organowi odpowiedzialnemu przed Sejmem, instrumentu kontrasygnaty wobec aktów Prezydenta kształtujących obsadę i kierownictwo sądów oznaczałoby przyznanie wpływu rządowi w sferze, z której ustrojodawca ten wpływ celowo i konsekwentnie wyeliminował. Mechanizm kontrasygnaty – pełniący w innych obszarach funkcję przenoszenia odpowiedzialności politycznej za akt głowy państwa na Prezesa Rady Ministrów – traci swoje uzasadnienie tam, gdzie akt Prezydenta służy zapewnieniu niezależnego i nieprzerwanego funkcjonowania władzy sądowniczej.

Trybunał podkreślił ponadto, że uzależnienie skuteczności aktów Prezydenta RP od kontrasygnaty, której udzielenie nie jest ograniczone żadnym terminem ani ustawowymi przesłankami, może w praktyce przekształcić ten mechanizm w środek blokowania obsady i funkcjonowania organów władzy sądowniczej, bez żadnej odpowiedzialności prawnej. Stan taki narusza zasadę ciągłości i sprawności działania instytucji publicznych, wywodzoną z art. 2 Konstytucji w związku z jej preambułą, oraz godzi w odrębność i niezależność władzy sądowniczej wyrażoną w art. 173 Konstytucji.

Wyrok w sprawie K 2/26 wyznacza tym samym ogólną zasadę, że w obszarach, w których Konstytucja powierza Prezydentowi RP kompetencje wobec sądownictwa w celu odizolowania go od wpływu bieżącej polityki rządowej, ani te kompetencje, ani czynności funkcjonalnie z nimi związane nie mogą być uzależniane od zgody Prezesa Rady Ministrów. Organ ten nie dysponuje konstytucyjnym umocowaniem do oddziaływania, nawet pośredniego, na obsadę personalną i organizację władzy sądowniczej.

W ocenie Trybunału stwierdzenie niezgodności z Konstytucją zaskarżonych norm oznacza, że wykonywanie przez Prezydenta RP objętych nimi kompetencji nie jest uzależnione od decyzji Prezesa Rady Ministrów w przedmiocie kontrasygnaty. Wyrok wywołuje skutki na przyszłość i nie podważa skuteczności prawnej czynności dokonanych na podstawie zaskarżonych norm przed dniem jego ogłoszenia.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego: wiceprezes TK Bartłomiej Sochański - przewodniczący, sędzia TK Wojciech Sych - sprawozdawca, sędzia TK Stanisław Piotrowicz, prezes TK Bogdan Święczkowski, sędzia TK Andrzej Zielonacki.

<https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/wymog-podpisu-premiera-dla-skuteczności-wyznaczenia-przez-prezydenta-przewodniczącego-izo-snlub-zgromadzenia-sedziow-w-izbie-snsedziego-kierującego-pracami-snlub-izby-snsedziow-do-izby-oz-sni-mianowania-asesorow-4>